

۱

درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص نمایید. (هر مورد ۰.۲۵)

۰.۵

الف) سفرنامه‌ها اطلاعات مفیدی از زندگی اجتماعی مردم ایران ارائه می‌کنند.

ب) از مهم‌ترین و مشهورترین تاریخ‌های عمومی، می‌توان به «تاریخ بیهقی» اشاره کرد.

۲

کدام یک از شماره‌های سمت چپ با گزینه‌های سمت راست در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.) (هر مورد ۰.۲۵)

۰.۵

الف) فتوح البلدان

ب) مروج الذهب

۱- تاریخ‌نگاری روایی

۲- تاریخ‌نگاری ترکیبی

۳- تاریخ‌نگاری تحلیلی

۳

جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است.) (هر مورد ۰.۲۵)

۰.۵

(بیهق - اصفهان - وقفی - اقطاع)

الف) یکی از مهم‌ترین مراکز شیعه‌نشین ایران در دوره غزنوی و سلجوقی، شهر بود.

ب) در عصر سلجوقی با تدبیر خواجه‌نظام الملک شکلی از زمین‌داری با عنوان رایج شد.

۴

گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. (هر مورد ۰.۲۵)

۰.۵

الف) خلافت عباسیان در سال ۶۵۶ هـ. ق. توسط چه کسانی ساقط شد؟

۱- مغولان ۲- غزنویان ۳- سلجوقیان ۴- خوارزمشاهیان

ب) کدام یک از حکومت‌های زیر، نقش بسزایی در احیای مجدد تمدن اسلامی داشت؟

۱- آل مظفر ۲- صفویان ۳- تیموریان ۴- سربداران

۵

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱

الف) در دوره ایران اسلامی، اسماعیلیان مخالف چه حکومت‌هایی بودند؟ (ذکر دو مورد کافی است.)

ب) چه رویدادهایی، باعث آشنایی مسیحیان اروپا با پیشرفت‌های علمی مسلمانان شد؟ (ذکر دو مورد کافی است.)

۶

تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: (هر مورد ۱ نمره)

۲

الف) محمدیه:

ب) شبکه وکالت:

۷

مقایسه پدیده‌های تاریخی: (هر مورد ۱ نمره)

۲

الف) روش «کسب قدرت» حکومت‌های طاهریان را با صفاریان مقایسه کنید.

ب) نظام حقوقی و قضایی ایران دوران اسلامی را با عهد تیموری، مقایسه نمایید.

۸

اظهار نظر و قضاوت: (هر مورد ۱ نمره)

۲

الف) به نظر شما، چه عواملی زمینه‌ساز شکوفایی و پیدایش تمدن اسلامی شد؟ (ذکر دو مورد کافی است.)

ب) به نظر شما، انقلاب اسلامی چه تأثیری بر تمدن اسلامی داشته است؟ (ذکر دو مورد کافی است.)

تاریخ آزمون: ۱۴۰۵/۰۴/۲۷	رشته: علوم و معارف اسلامی	پایه: یازدهم	سوالات آزمون نهایی درس: تاریخ اسلام (۲)
نام و نام خانوادگی:	ساعت شروع: ۷:۳۰ به وقت تهران	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	تعداد صفحه: ۲
مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش Azmoon.medu.ir	دانش آموزان روزانه، بزرگسالان، آموزش از راه دور، ایثارگران و داوطلبان آزاد (داخل و صبح خارج از کشور) - تیر و مرداد ۱۴۰۵		
نمره	سوالات (پاسخ برگ دارد)		

۳	۹ توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: (هر مورد ۱ نمره) الف) محمد بن علی برای شکل‌گیری خلافت عباسیان چه توصیه‌هایی به داعیان عباسی داشت؟ (ذکر دو مورد کافی است). ب) دو مورد از اقدامات امام حسن عسکری^(ع) را برای آماده‌سازی مردم در پذیرش «رویداد غیبت» بنویسید. ج) مورخان چگونه به سنجش و اعتبار «نقد راوی» می‌پردازند؟ (ذکر دو مورد کافی است).
۱	۱۰ کاربست شواهد و مدارک تاریخی: (هر مورد ۰.۵ نمره) «وظیفه دیوان برید، خبررسانی، انتقال فرمان‌های حکومتی و جمع‌آوری اخبار از نقاط مختلف و ارسال آنها به مرکز خلافت بود. این دیوان، به مرور زمان، نقش جاسوسی و امنیتی نیز پیدا کرد. دولت‌های اسلامی، همچنین، برای تسریع در امر خبررسانی، اقدام به ساخت شبکه گسترده‌ای از راه‌ها و برپایی کاروانسراهای بین راه کردند.» متن بالا را بخوانید و به سؤالات زیر پاسخ دهید. الف) وظایف دیوان برید را بنویسید. (ذکر دو مورد کافی است). ب) دولت‌های اسلامی، برای تسریع در امر خبررسانی، دست به چه اقداماتی زدند؟ (ذکر دو مورد کافی است).
تشریحی: (علل، دلایل، نتایج و پیامدهای تاریخی)	
۱	۱۱ چرا امام صادق ^(ع) پیش از به قدرت رسیدن عباسیان به فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی پرداختند؟
۱	۱۲ علل پیشنهاد ولایتعهدی امام رضا ^(ع) از سوی مأمون چه بود؟ (ذکر دو مورد کافی است).
۱	۱۳ چرا معتصم خلیفه عباسی از جانب امام جواد ^(ع) احساس خطر می‌کرد؟
۱	۱۴ در دوره امام هادی ^(ع) چه عواملی منجر به گسترش جنبش‌های مخالف با حکومت عباسی شد؟ (ذکر دو مورد کافی است).
۱	۱۵ چه عواملی در رشد و شکوفایی هنر و معماری دوره سلجوقی تاثیرگذار بودند؟ (ذکر دو مورد کافی است).
۱	۱۶ اختلاف سیاسی حکومت خوارزمشاهی با خلافت عباسی، چه پیامدهایی در پی داشت؟ (ذکر دو مورد کافی است).
۱	۱۷ چرا اسلام آوردن مغولان، یکی از رویدادهای مهم دوره ایلخانان به شمار می‌رود؟ (ذکر دو مورد کافی است).
۲۰	*پروژه و سربلند باشید*
صفحه ۲ از ۲	

تاریخ آزمون: ۱۴۰۵/۰۴/۲۷	رشته: علوم و معارف اسلامی	پایه: یازدهم	راهنمای نمره گذاری درس: تاریخ اسلام (۲)
نام و نام خانوادگی:	ساعت شروع: ۷:۳۰ به وقت تهران	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	تعداد صفحه: ۲
مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش Azmoon.medu.ir	دانش آموزان روزانه، بزرگسالان، آموزش از راه دور، اینترگران و داوطلبان آزاد (داخل و صبح خارج از کشور) – تیر و مرداد ۱۴۰۵		
نمره	سوالات (پاسخ برگ دارد)		

۰.۵	۱ درست یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص نمایید. الف) صحیح ب) غلط (۰.۲۵) درس ۹ ص ۷۹ (۰.۲۵) درس ۹ ص ۷۸
۰.۵	۲ کدام یک از شماره‌های سمت چپ با گزینه‌های سمت راست در ارتباط است؟ الف) شماره «۲» یا «تاریخ‌نگاری ترکیبی» ب) شماره «۳» یا «تاریخ‌نگاری تحلیلی» (۰.۲۵) درس ۹ ص ۸۸ (۰.۲۵) درس ۹ ص ۸۹
۰.۵	۳ جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. الف) بیهق ب) اقطاع (۰.۲۵) درس ۱۰ ص ۹۸ (۰.۲۵) درس ۱۰ ص ۹۹
۰.۵	۴ گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. الف) شماره «۱» یا «مغولان» ب) شماره «۲» یا «صفویان» (۰.۲۵) درس ۱۳ ص ۱۳۳ (۰.۲۵) درس ۱۳ ص ۱۳۶
۱	۵ الف) عباسیان، (۰.۲۵) سلجوقیان (۰.۲۵) غزنویان (۰.۲۵) ب) فتح اندلس (۰.۲۵) جنگ‌های صلیبی (۰.۲۵) (اشاره به دو مورد کافی است.) درس ۱۰ ص ۹۸ درس ۱۳ ص ۱۳۳
۲	۶ الف) عده‌ای که امامت پیشوای یازدهم را نپذیرفتند (۰.۵) و به امامت اولین فرزند امام هادی^(ع) گرویدند (۰.۵) ب) هر گونه عبارت هم معنا و دقیق که مصداق را برساند، نمره کامل تعلق گیرد. مثلاً فرزند امام هادی) درس ۸ ص ۶۸ ب) این نهاد به صورت شبکه‌ای بود که در رأس آن امام (۰.۵) و در رده‌های بعد وکیلان مناطق و سپس وکلای شهرهای مختلف قرار داشت (۰.۵) به‌طوری که تمام سرزمین‌های اسلامی حتی مناطق دوردستی چون آفریقا را در بر می‌گرفت. ایجاد ارتباط بین امام و پیروانش در دورترین مناطق اسلامی، (۰.۵) تحویل نامه‌های حاوی سوالات شرعی (۰.۵) و دریافت پاسخ امام و تحویل به شیعیان، (۰.۵) رفع اختلافات (۰.۵) و تأمین منابع مالی مورد نیاز شیعیان (۰.۵) از کارکردهای مهم شبکه وکالت بود. (اگر به ایجاد ارتباط بین امام و پیروانش و به یک مورد از کارکردهای شبکه وکالت اشاره شود، نمره تعلق گیرد.) درس ۳ ص ۲۳
۲	۷ الف) طاهریان، با فرمان خلیفه عباسی به حکومت رسیدند. (۰.۵) در مقابل صفاریان، بدون اجازه و تأیید خلیفه قدرت را به دست گرفتند. (۰.۵) ب) بنیان قوانین جاری در ایران دوران اسلامی، مبتنی بر دو سرچشمه شریعت اسلام و عرف بود. محاکم سه گانه شرع، مظالم و حَسبه بر اساس قوانین دینی و عرفی قضاوت می‌کردند. (۰.۵) اما تیمور با وجود مسلمان بودن، به نسب مغولی خود و سنت‌های مغولی افتخار می‌کرد و خود مجموعه قوانینی موسوم به تَزَوکات را به وجود آورد. (۰.۵) با این حال در سراسر عهد تیموریان، قوانین شرعی و عرفی مبنای زندگی اجتماعی و داوری حقوقی ایرانیان بود. (۰.۵) کلیدواژه‌ها: (دوران ایران اسلامی: بنیان قوانین جاری، شریعت اسلام و عرف – وجود محاکم سه گانه شرع، مظالم و حَسبه – قضاوت بر اساس قوانین دینی و عرفی؛ دوره تیموری: تأکید بر مجموعه قوانینی موسوم به تَزَوکات – قوانین شرعی و عرفی مبنای زندگی) (اشاره به یک مورد از هر دوره کافی است.) درس ۱۱ ص ۱۰۹

تاریخ آزمون: ۱۴۰۵/۰۴/۲۷	رشته: علوم و معارف اسلامی	پایه: یازدهم	راهنمای نمره گذاری درس: تاریخ اسلام (۲)
نام و نام خانوادگی:	ساعت شروع: ۷:۳۰ به وقت تهران	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	تعداد صفحه: ۲
مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش Azmoon.medu.ir	دانش آموزان روزانه، بزرگسالان، آموزش از راه دور، ایثارگران و داوطلبان آزاد (داخل و صبح خارج از کشور) – تیر و مرداد ۱۴۰۵		
نمره	سوالات (پاسخ برگ دارد)		

۲	الف) ۱- آموزه‌های فرهنگی - تمدنی قرآن و سنت. (۰.۵) ۲- مراکز آموزشی (۰.۵) ۳- ترجمه متون علمی از تمدن‌های مجاور (۰.۵) (اشاره به دو مورد کافی است.) درس ۱۲ صص ۱۱۸-۱۱۹ ب) انقلاب اسلامی ایران، زمینه‌های مساعدی را برای شکوفایی استعدادهای نهفته جوانان مسلمان این مرز و بوم فراهم کرد. (۰.۵) تمدن اسلامی به برکت این انقلاب در آستانه خیزشی جدید است (۰.۵) که مرزهای ایران را درنوردیده و به دیگر کشورهای اسلامی سرایت کرده است. (۰.۵) کلیدواژه‌ها: (شکوفایی استعدادهای نهفته جوانان - خیزشی جدید - سرایت به دیگر کشورهای اسلامی)	۸
۳	الف) ۱- بدون این که نام کسی را ببرند، مردم را به شعار «الرَّضَا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ» دعوت کنند. (۰.۵) ۲- مناقب خاندان رسالت و مظلومیت آنان و این که اسلام حقیقی نزد آنان است را ترویج کنند. (۰.۵) درس ۱ صص ۴ ب) ۱- پنهان کردن ولادت امام زمان (عج) (۰.۵) ۲- مژده ولادت امام زمان (عج) به اصحاب خاص (۰.۵) ۳- معرفی حضرت حجت به شیعیان نزدیک (۰.۵) ۴- دیدار تعدادی از یاران امام با فرزندش (۰.۵) ج) مورخان، موضوعاتی نظیر ویژگی‌های هویتی راوی خبر (۰.۵)، محل تولد و زندگی، گرایش فکری، مذهبی و سیاسی و جایگاه علمی او را بررسی می‌کنند. (۰.۵) پژوهشگران سعی می‌کنند که علایق و انگیزه‌های راوی را در بیان خبر، بررسی و اندیشه و مقصود او را فهم و کشف کنند. (۰.۵) یکی از کارهای مورخان در نقد راوی، تعیین فاصله زمانی و مکانی بین راوی و خبر است تا معلوم شود، راوی خود مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده و یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است. (۰.۵) (اشاره به دو مورد کافی است.) درس ۷ صص ۶۲ کلیدواژه‌ها: (ویژگی‌های هویتی روایت‌کننده خبر: محل تولد و زندگی، گرایش فکری، مذهبی، سیاسی، جایگاه علمی، علایق و انگیزه‌های راوی، فهم و کشف اندیشه و مقصود راوی؛ تعیین فاصله زمانی و مکانی بین راوی و خبر)	۹
۱	الف) وظیفه خبررسانی (۰.۲۵)، انتقال فرمان‌های حکومتی (۰.۲۵) جمع‌آوری اخبار از نقاط مختلف (۰.۲۵) ارسال آنها به مرکز خلافت (۰.۲۵) ب) ساخت شبکه گسترده‌ای از راه‌ها (۰.۲۵) برپایی کاروانسراهای بین راه (۰.۲۵) درس ۱۲ صص ۱۲۴	۱۰
۱	زیرا از نظر ایشان حرکت نظامی علیه حاکمیت، بدون فراهم شدن مقدمات لازم، جز شکست، پیامد دیگری نخواهد داشت (۰.۵) و هرگونه اقدام ساده و شتابزده، زمینه را برای فرصت‌طلبان فراهم خواهد کرد تا از شرایط به نفع خود بهره برند. (۰.۵) (اشاره به اندک بودن یاران واقعی (۰.۵-نمره) تعلق می‌گیرد) درس ۲ صص ۱۱	۱۱
۱	۱- از بین بردن محبوبیت امام از طریق درگیر کردن آن حضرت با مناصب حکومتی؛ (۰.۵) ۲- نفوذ شخصیت علمی و معنوی حضرت در میان مردم به گونه‌ای بود که مأمون همواره احساس خطر می‌کرد، از این رو می‌بایست ایشان را از نزدیک کنترل نماید. (۰.۵) ۳- مهار قیام‌های علویان به وسیله تأمین ظاهری خواسته آنان در اعطای حکومت به یک امام شیعه (۰.۵) ۴- کسب مشروعیت برای خلافت عباسی، زیرا با ولایت‌عهدی امام (ع) حکومت خلیفه نیز مشروعیت می‌یافت. (۰.۵) ۵- کسب اعتماد مردم - به ویژه خراسانیان - که پس از فریب بنی‌عباس به آنان بدبین شده بودند. (۰.۵) کلیدواژه‌ها: (از بین بردن محبوبیت امام - کنترل امام رضا (ع) به علت نفوذ علمی و معنوی - مهار قیام‌های علویان - کسب مشروعیت - کسب اعتماد مردم) (اشاره به دو مورد کافی است.) درس ۴ صص ۳۱	۱۲

راهنمای نمره گذاری درس: تاریخ اسلام (۲)		پایه: یازدهم	رشته: علوم و معارف اسلامی	تاریخ آزمون: ۱۴۰۵/۰۴/۲۷
تعداد صفحه: ۲	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	ساعت شروع: ۷:۳۰ به وقت تهران	نام و نام خانوادگی:	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان، آموزش از راه دور، اینترگران و داوطلبان آزاد (داخل و صبح خارج از کشور) – تیر و مرداد ۱۴۰۵				
ردیف	سوالات (پاسخ برگ دارد)			
نمره				
۱۳	۱- امام از بزرگان علوی و شخص اول خاندان بنی هاشم بود که مورد توجه دوستداران اهل بیت قرار داشت و در میان مردم نیز روز به روز نفوذ بیشتری می یافت. (۰.۵) ۲- امام جواد (ع) داماد مأمون بود و به گمان عباسیان نزدیک ترین فرد به خلیفه است که می تواند وارث تاج و تخت شده و قدرت را به دست بگیرد. (۰.۵)			
۱۴	۱- ضعف دستگاه خلافت (۰.۵) ۲- فساد خلیفه و کارگزارانش (۰.۵) ۳- ظلم و گسترش بی عدالتی (۰.۵) ۴- سیاست کینه جوینان خلفای عباسی نسبت به علویان (۰.۵) (اگر به تسلط ترکان بر خلافت عباسی اشاره شود نیم نمره تعلق گیرد.) (اشاره به دو مورد کافی است.) درس ۶ ص ۵۲			
۱۵	الف) گسترش قلمرو (۰.۵) ب) حکومت فراگیر (۰.۵) ج) توسعه شهرنشینی (۰.۵) د) رشد اقتصادی (۰.۵) هـ) حمایت دولتمردان (۰.۵) (اشاره به دو مورد کافی است.) درس ۱۰ ص ۱۰۰			
۱۶	۱- موجب تفرقه و تضعیف قدرت جهان اسلام شد. (۰.۵) ۲- سبب گردید که سلطان محمد خوارزمشاه از تهدیدات قدرت نوظهور مغول ها غافل بماند. (۰.۵) درس ۱۱ ص ۱۰۳			
۱۷	زیرا در نتیجه همنوایی دین و دولت (۰.۵) و برتری شریعت اسلامی بر یاسای چنگیزی (۰.۵)، حکومت ایلخانی ماهیت ایرانی – اسلامی یافت (۰.۵) و موجب شد که مردم نسبت به آن احساس بیگانگی کمتری بکنند. (۰.۵) با مسلمان شدن مغول ها، نفوذ و قدرت ایرانیان در دربار ایلخانان و اداره حکومت بیش از پیش افزایش یافت (۰.۵) و زمینه برای بازسازی ایران و انجام اصلاحاتی در امور سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی فراهم آمد. (۰.۵) (اشاره به دو مورد کافی است.) درس ۱۱ ص ۱۱۰-۱۱۱ کلیدواژه ها: (همنوایی دین و دولت – برتری شریعت اسلامی بر یاسا – ماهیت ایرانی – اسلامی حکومت – احساس بیگانگی کمتر مردم – افزایش نفوذ و قدرت ایرانیان – فراهم شدن زمینه بازسازی ایران – فراهم شدن زمینه انجام اصلاحات)			
۲۰	جمع نمرات			